

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
28 August st. v.
9 Septembrie st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea in
Közep-utca nr. 395.

Nr. 35.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Pe lângă plopii fără soț.

e lângă plopii fără soț
Adesea am trecut;
Me cunoscseau vecinii toți,
Tu nu m'ai cunoscut.

La gémul teu ce strălucea
Privii atât de des;
O lume totă 'nțelegea,
Tu nu m'ai înțeles.

De câte ori am așteptat
O șoptă de respuns?
O di din viață să-mi fi dat.
O di-mi eră de-ajuns;

O oră să fi fost amici,
Să ne iubim cu dor,
S'ascult de glasul gurii mici
O oră și să mor.

Dându-mi din ochiul teu senin
O rază din adins.
In calea timpilor ce vin
O stea s'ar fi aprins,

Ai fi trăit in veci de veci
Și rënduri de vieți,
Cu ale tale brațe reci
Inmărmuriază măreț

Un chip de apururi adoral
Cum nu mai au perechi
Acele ține ce străbat
Din timpurile vechi;

Căci te iubiam cu ochi păgâni
Și plini de suferinți,
Ce mi-i lăsară din bătrâni
Părinții din părinți.

Azi nici măcar imi pare rău
Că trec cu mult mai rar,
Că cu tristeță capul teu
Se 'ntorce însădar.

Căci azi le semeni tuturor
La umbrel și la port
Și te privesc nepăsător
C'un rece ochiu de mort.

Tu trebuiă să te cuprinđi
De acel farmec sfânt
Și nóptea candelă s'aprinđi
Iubirii pe pământ.

M. Eminescu.

Féta bancherului.

— Comedie in 3 acte, după Le Duc Job. —

(Urnare.)

BORUZESCU.

Ba nu, tu plângi.

IULIA.

Apoi, da, plâng... Și dta, unchiule prě te ames-
teci in tóte...

BORUZESCU.

Aud pe tată-teu (tusește Grămădescu.) Me duc să mai
vorbesc cu Luncean. N'o să-l las până nu va urî pe
marafetósa ceea și să se însóre cu ángerul dela Mă-
gurele.

IULIA (la parte).

Da, cercă... Voiu fi și eu pe acolo!

Scena III.

ACEIAȘI. GRAMADESCU.

GRAMADESCU.

Scii că Ionel încă nu s'a întors?

BORUZESCU.

Ș-apoi?

GRAMADESCU.

Nimica, de sigur; dar fiind că ieri eră așa de in-
furiat și de... De i se va întâmplă ceva, va fi
vina ta.

BORUZESCU.

I-o fi trecut necazul. Nu mai avé grijă.

IULIA (in timpul acestui dialog, medită profund, face cifre pe o
hârtie, se scólă și őr se așeză manifestând lupă, neastêmpăr,
sentimente și emoțiuni diverse.)

GRAMADESCU (incet fără să audă Iulia).

Ai împedecat căsătoria lui Ionel, dar te asigur că
a Iuliei...

BORUZESCU.

Ce?

GRAMADESCU.

Căsătoria asta se va face.

BORUZESCU.
Cine se indoiesce?
GRAMADESCU.
Și cât mai curând.
BORUZESCU.
Cu cât mai iute, cu atât mai bine.
GRAMADESCU.
Chiar decât te-ai opune...
BORUZESCU.
Dar eu nu me voi opune.
GRAMADESCU.
Trebue să scii: îl iubesc.
BORUZESCU.
Nu-ți spuneam eu?
GRAMADESCU.
Nu; eu ți-o spuneam ție...
BORUZESCU.
Din contra, tu diceai că nu...
GRAMADESCU.
Cine dicea că ea nu iubesc pe Sorean, erai tu.
BORUZESCU.
Pe Sorean?... Asta, da: și acum tot așa ție.
GRAMADESCU.
Dar cu cine crezi că o să se mărite Iulia?
BORUZESCU.
Ecă! Cu cine altul? Cu Luncean.
GRAMADESCU.
Scii că-mi plăci... te-ai otărit să me faci să turbez?
BORUZESCU.
O să le fiu nașul.
GRAMADESCU.
Dracu să te iee. (Boruzescu ese prin fund.)

Scena IV.

IULIA. GRAMADESCU.

IULIA.
Nu se poate altfel. Luisa are dreptate. Me iubesc, îl iubesc... Da, nu incupe indoielă, îl iubesc. El trebue să-mi fie bărbat.

GRAMADESCU.
Doresc să vorbim puțin amândoi, singurei.

IULIA (cu desmerdare. Gramădescu se așeză în un fotoliu și Iulia la o canape la piciorle lui.)

Bine, te-ai gândit. Șești aci, tată. Eu aci. Și acū, incede! (La parte). Vom vedé decât tata...

GRAMADESCU.
Astăzi va prânzi la noi Sorean. Trebue să-i dăm un răspuns definitiv. Fiind că ți-am promis a te lăsa să-ți alegi bărbatul însu-ți, de și mi-ai spus că Sorean îți pare pré potrivit, voi ca pentru ultima dată să-mi repeți de esti otărită a te mărită cu el.

IULIA.
Da, tată, sūnt pré otărită...

GRAMADESCU (la parte).

De unde o fi scornit dară smintitul ăla de Boruzescu...

IULIA.
En spune-mi tată, peste o lună se pôte locui in casa care ai zidit-o mă-ta astă primăveră la șosea in Bucuresci?

GRAMADESCU.
Da, dar unde vrei să ajungi?

IULIA.

O să vești (cu alintare.) Ceea ce me intristeză mai mult gândind că o să trebuiască să me mărit, e că o să fiu silită a me despărți de tine.

GRAMADESCU.

Așa e, fetița tatei... Și mie o să-mi vie greu... Dar ce să faci? Trebue! N'ai cum să faci altfel.

IULIA.
Am puté trăi, decât nu chiar in casa ta, de ore-ce această nu s'ar păre potrivit... Hei?
GRAMADESCU.
De sigur...
IULIA.
S'ar puté să trăim decât nu chiar in casa ta, in cea de alătorea, forțe aprópe de a ta...
GRAMADESCU.
Te-ai gândit bine.
IULIA.
Așa e? Astfel ne-am vedé mai adese și separațiunea ne-ar fi mai puțin amară la amândoi.
GRAMADESCU (cu duioșie).
Da, fetița tatei, da.
IULIA.
Apoi bine, dă-ne nouă casa cea nouă.
GRAMADESCU.
Apoi acolo nu o să poți da baluri, că e mică și...
IULIA.
Nu face nimica, voi mai pacientă.
GRAMADESCU.
Apoi alege casele care-ți convin.
IULIA.
Să aleg?... Bine, ți-am spus că ieu casele cele noue.
GRAMADESCU.
Bine, fie, casele noue pentru tine.
IULIA (cu desmerdare).
Ce chiria o să ne iei?
GRAMADESCU.
Treba asta voi regulă-o cu bărbatu-teu.
IULIA.
Da, însă mi-ar plăcé să știu...
GRAMADESCU.
O persoană străină n'ar puté avé casa cea nouă cu mai puțin de 6000 lei pe an.
IULIA.
Vai! Dvóstre proprietarii ăștia care de care nu ve mai gândiți la bieta omenire! Așa de scump!
GRAMADESCU.
Nu te spăriă, că pentru tine vom dá-o numa cu...
IULIA (intrerumpend).
Cu nimica!
GRAMADESCU (surprins, neplăcut).
Ce ții?
IULIA (il desmerdă).
Cât e de bun tătuta! Mulțămesc, tătuta, ce bun esti tu!
GRAMADESCU.
Dar copilă...
IULIA.
Da, și ascultă: nu s'ar puté deschide o ușă de comunicațiune între părății cei lipiți ai ambelor case?
GRAMADESCU.
O! pré ușor!
IULIA.
A! ce plăcere! Ordonă tată s'o deschidă îndată.
GRAMADESCU.
Indată, puiculița mea.
IULIA.
Astfel la óra dejunului și al prânzului, vom puté trece la casa ta...
GRAMADESCU.
De ce?
IULIA.
Ecă! ca să mâncăm cu tine.
GRAMADESCU (la parte).
De minune!

IULIA.

La mäsă mai ales bagi de sëmă cine-ți lipsesc
dintre ființele iubite; și trăind apröpe in aceeași casă,
nu cumva o sëmăncăm deosebit? Nu, tătuță: voi u sëmă
mănăncă totdeuna cu tine.

GRAMADESCU.

Da én ascultă, nēzdrăvāncu: dēcă tu și bărbatu-
teu o sēmă trăiți pe comptul meu, ce o sēmă faceți cu
banii?

IULIA.

O! destulă cheltuielă o sēmă avem cu imbrăcăminte
și cu celelalte necesități ale vieții.

GRAMADESCU.

Ce nerozie! Dar nu uită că ai 10,000 de galbeni
zestre...

IULIA.

Sciu.

GRAMADESCU.

Și bărbat-teu, are cel puțin indoit pe atăta . . .
bani ghiață...

IULIA.

Ba nu, ghiața s'a topit, tată...

GRAMADESCU.

Lasă gluma; nu sciu eu ce avere are Sorean?

IULIA (cu timiditate.)

Da, numai fiind că nu eu dl Sorean voi u sēmă
mărit.

GRAMADESCU (sărind de pe scaun.)

Ce? Nu cu Sorean?

IULIA.

Nu, tată.

GRAMADESCU.

Dară cu cine?

IULIA.

Cu... Luncean.

GRAMADESCU (se ridică).

Cu Luncean?

IULIA (se ridică și ea.)

Mi-ai dīs că me vei lāsă sēmă aleg bărbat, după plă-
cerea mea.

GRAMADESCU.

Da ce? el te iubesc?

IULIA.

La nebunfe! mōre după mine!

GRAMADESCU.

Și tu il iubesci?

IULIA (cu capul plecat.)

Puținel...

GRAMADESCU.

De când?

IULIA.

Ēcă! de mult timp!

GRAMADESCU.

Vra sēmă dīcă unchiu teu avea dreptate?

IULIA.

Ce? unchiu, scia că de mine eră inamorat Lun-
cean?

GRAMADESCU.

Așă, imi spunea cel puțin.

IULIA.

Sciea! Ce uricios!

GRAMADESCU.

Dar cum se pōte cea ce-mi spui acum, când ieri
chiar te aretai dispusă sēmă te măriți cu altul?

IULIA.

Uite așă; poznă mare cu amorul, tatūță...

GRAMADESCU.

Și-ți inchipuesci dīta domnișoră, că eu voi ingădui
sēmă ve bateți joc de mine. Dīta esti giuruită lui Sorean.

IULIA.

Eu nici o vorbă nu i-am spus, care sēmă-l autori-
seze a speră măcar.

GRAMADESCU.

Dar i-am promis eu. Ce o scī sēmă dīc acum?

IULIA.

Spune-i că iubesc pe Luncean.

GRAMADESCU.

Că o sēmă-l iubesci...

IULIA.

Că-l iubesc.

GRAMADESCU (ca și când s'ar cercă a o convinge.)

Nu se pōte. Tu iubesci pe Sorean.

IULIA.

Căt e lumea! Așă rēu gust nu am eu.

GRAMADESCU.

Apoi ori il iubesci or nu, cu el cată sēmă te măriți.

IULIA (plānge)

Așă, vra sēmă dīcă vrei sēmă me veđi nefericită.

GRAMADESCU.

Măritāndu-te cu Luncean vei fi nenorocită.

IULIA.

De ce? El me iubesc și este om de onōre.

GRAMADESCU.

Este un smintit, care desprețuesce societatea in
care trăiesce, pentru că acea societate nu este cu ideile
lui. Aduți aminte că nu mai are apröpe nimica, abiă
10,000 lei.

IULIA.

Numai 5000.

GRAMADESCU.

Ba 10,000.

IULIA.

Ba 5000... ș-apoi? voi u trăi cu economie, și des-
chidēnd ușa de comunicație intre casa cea nouă și cea
a matalē...

GRAMADESCU.

Veđi, domnișoră, că nu se va deschide ușa de co-
municațiune.

IULIA.

Nu se va deschide?

GRAMADESCU.

Nu, domnișoră: și nici casa cea nouă nu-ți oi da
o, nici sēmă-ți trecă prin gând că mēsa va fi a domnișo-
rului inimei dtale.

IULIA.

Ēcă așă și când vrei sēmă fii bună, tōte-ți stau im-
potriva!

Scena V.

ACEIAȘI. BORUZESCU.

BORUZESCU.

A sosit fiu teu.

GRAMADESCU.

A venit cu el și Sorean?

BORUZESCU.

Nu: ți au adus adineōra cineva biletul āsta (i dā
o scrisōre de plic.)

GRAMADESCU (cetind.)

„Nānāilă Sorean are onōrea a ve insciință că nu
pōte veni astāđi sēmă prāndescă la dīta“.

IULIA (respiră.)

GRAMADESCU.

Nu scīe Ionel de este bolnav Sorean?

BORUZESCU.

Nu: ceea ce scīe, este că banherul Stomacopulo
a găsit cu cale in fața noiei lovituri ce are sēmă pri-
mescă influința creditului lui, din cauza afrontului ce i-ai
făcut nepermițēnd cununīa lui Ionel cu fiica sa, de a-ș
resbunā in contra Dumitale. și étă de ce Sorean și el
socotind că un milion al fiicei lui Stomacopulo, este
mai mult decăt 10,000 galbeni ai fiicei Dumitale, s'a
otārit sēmă divinā ginerele lui Stomacopulo.

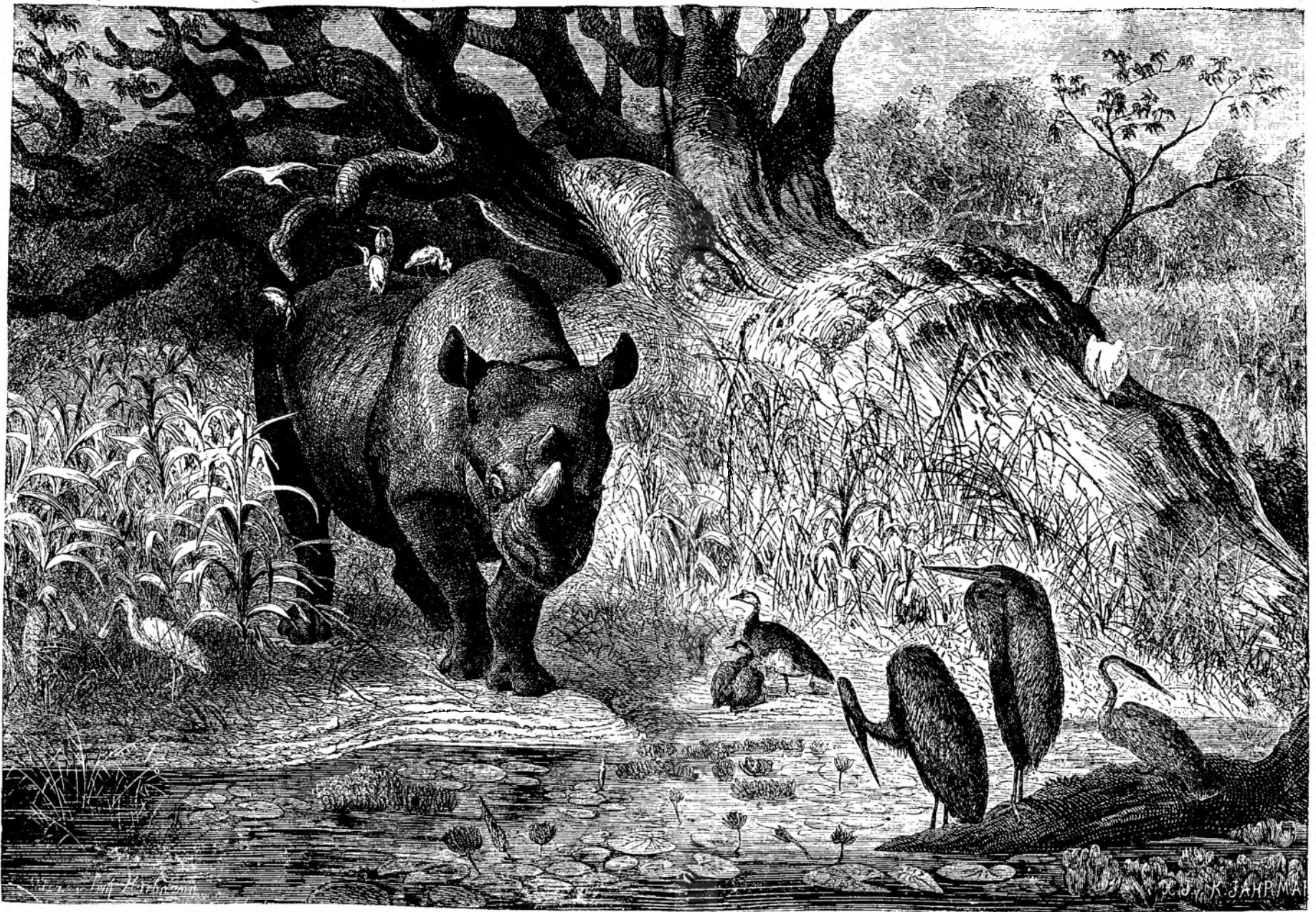
GRAMADESCU.

Ce dīci?

IULIA.
Ce aud?
GRAMADESCU.
Să fie cu putință?
BORUZESCU.
Întrebă pe Ionel carele a fost cât pe aci să aibă un duel cu Sorean.
GRAMADESCU.
Vra să ție domnul Sorean este un miserabil?
IULIA.
Te mai indoiesci?
GRAMADESCU.
O canalie!
BORUZESCU.
Nu, cumnate dragă, ci un om al secolului, un om *positiv*.
GRAMADESCU.
Se pôte mai mare nerușinare? Și pentru ce? Pentru bani, pentru niște miserabile mii de napoleoni! Ce corupțiune în lume! Ce lipsă de sens moral! Dar bine, ce gândește Camera ce cugetă Senatul?
IULIA (incet cătră Grămădescu, plângend).
Veți, tată? Acuma Luncean o să credă că decă il iubesc e din ciuda, pentru că nu m'a luat Sorean.
GRAMADESCU.
Ci lasă-me și tu în pace! Dară Ionel ce ție? o fi desperat?
BORUZESCU.
A ba! De eri până astăzi ce schimbare! Ionel a telnit ieri în vagon pe dōmna Colinescu și pe fiica sa...
IULIA.
Pe Matilda?
BORUZESCU.
Nici Franția, nici Elveția, nici Italia nu au putut alina durerea despărțirii; din contra cum il vedu bieta copilă, slobođi un țipet și căđu leșinată. Ionel alergă s'o ajute... apoi revenindu-și în simțire pe brațele lui... poți înțelege ce se petrecu în înima lui Ionel! Ionel o iubesc nebun (cu căldură și precipitând vorba) el jură că o iubesc cu tōtă înima și deploră amar că s'a încercat s'o uite. Uresce gheșeurile de bancă, afacerile; blastemă ora în care gândi măcar că s'ar puté uni cu altă femeie și pe Luncean și pe mine — așa se scii dta cumnate — pe Luncean și pe mine ne binecuvinteză și ne chiamă binefăcătorii sei.
IULIA.
Audi tată...
BORUZESCU (cu multă emoțiune).
Ionel a ramas, colo, în brațele lui Luncean plângend cu lacrimi ca doi copii.
IULIA (reținendn-și lacrimile cu greu).
Frumos! domnișorul Ionel o sē-mi dee socotelă.
GRAMADESCU.
Vra sē ție tot se iubesc? (mișcat, dară reținendn-și mișcarea.) Audi Dumneta? Cine-și putea inchipui? Numai eu nu ved la ce capet o sē ajungă dragostea asta? Colinescu nu o se cedeze... Ce părinți Dumne-deule, ce părinți! Sē-și sacrifice feta la un injosit interes! (Iulia il trage de gherog) Ce vrei! (cu mâna spre ea) A! da consimt; Luncean risipește banii sei, e adevērat, dară nu face mișelii ca sē-i câștige.
BORUZESCU.
E, ce ție?
IULIA (plēcă capul cu rușinare).
De față cu unchiul.
GRAMADESCU.
Dr. Felix dela comitetul de igienă publică din București, ne sperie adese cu raporturi despre epidemii... am avut în București, anghină difterică, scarlatină, bubatul mare... În casa mea e altă epidemie, epide-

mia amorului. (Ca amețit și vorbind fōrte iute până la finea scenei). Tu aveai dreptate, eu me înșelam. O sē ved pe celalalt. (Se retrage spre fund și se întōrce lângă Iulia.) A! îți cedezi casa cea nouă. (Se retrage ér spre fund.)

IULIA (Ridică capul cu bucurie).
Da?
GRAMADESCU.
Și iute adu-mi aminie că chiar mâne. (Se întōrce éră) Sē pun sē se deschidă ușa de comunicațiune.
IULIA.
O! nu voi uită. (Boruzescu i contēmplă cu mare mulțā mire)
GRAMADESCU.
Apoi mai ascultă, trebuie sē mai facem o reformă. (Repețind jocul de scenă.) Casa nouă nu e prē mare.
IULIA.
O! pentru doi...
GRAMADESCU.
Veți că tu nu numeri și óspeții vīitori...
IULIA.
Ce óspeți?
GRAMADESCU.
Nimica (la parte). Dar cum bucătăria caselor noue o sē ne fie de prisos, vom pune petrarii și o vor preface în o frumósă locuință pentru doică.
IULIA.
Pentru cine?
GRAMADESCU (cătră Boruzescu).
Pentru nime, draga mea, pentru nime. Aid! am apucat câmpii. Unde au ramas baelii nostri?
BORUZESCU.
În camera mea.
GRAMADESCU.
Uite o sē-mi perd capul! (ese prin furt cu precipitațiune)
Scena VI.
IULIA. BORUZESCU.
BORUZESCU.
Hei, vra sē ție, domnișoră, la urma urmei a ramas că sūntem inamorați noi foc după Luncean?
IULIA.
Da unchișoriule! Sciu că ț-ai petrecut pe comptul meu.
BORUZESCU.
Me ierți?
IULIA.
Sē te iert? A! de ai scii binele ce mi-ai făcut! De nu erai Dumneta, eu n'aș fi sciu de iubirea lui Luncean și m'aș fi măritat cu altul.
BORUZESCU.
Cu adevērat? iubesci pe Luncean?
IULIA.
Tot atāta cât iubesc Matilda pe Ionel, tot atāta cât Luisa iubesc pe bărbatā-seu. Și de ai scii Dumneta ce bun lucru este a iubi.
BORUZESCU.
Audi! scii deja?
IULIA.
Pare că iubirea te face mai bună, îți inualță și-ți inobilēză înima. De când iubesc pe Luncean, mi se pare că iubesc mai mult pe tata și pe frate meu și pe Dumneta unchiule și pe tōtă lumea.
BORUZESCU.
Sērmană Iulia!
IULIA.
Sērmană?
(Incheierea va urmā.)

Rinocerul.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindicate. —

(Urmare.)

63) *Sérbed, serbedt* (sarbed, sarbedi). Cuvântul „sérbed“ înseamnă în graiul bănăţenesc: a) în înţeles primariu: acrişor; acerbulus, subacerbus, acidulus, subacidus lat.; aigret fr.; säuerlich germ., d. e. „lapte sarbed“ (säuerliche milch germ.); „mere sarbede“ sau „mere sárbediöre (acrişöre; säuerliche aepfel germ.); b) în înţeles figurat (metafer): insulsus, insipidus, absurdus, pallidus lat.; fade, insipide, absurde, pâle fr.; abgeschmact, ungereimt, blass germ., d. e. „omul acesta face o faţă sérbedă“, — va să dică face o faţă acră, neplăcută; dieser mensch macht ein saueres gesicht germ.; „omul acela vorbeşte vorbe sarbede“, — va să dică: vorbe nesocotite, necöpte, necälite, absurde; jener mensch redet ungereimte worte germ. A fi în „sérbed“ înţelesul primariu al cuvântului: acerbulus (subacerbus) lat.; aigret fr.; säuerlich germ., se adevăreşte din graiul bănăţenesc, dar tot acesta aflăm şi în Dicţionarul de Buda din 1825 precum şi în cel al dlui Barcian din 1868, asemenea şi în Dicţionarul Academiei române de Laurian şi Massim din 1871. Numai dl Polizu: Vocabolar romano-german, Braşov 1857 spune cumcă la „serbedi“ ar fi înţelesul primariu: erblassen germ., érá cel secundariu, figurat: säuerlich werden germ., aceea ce nu este corect, de öre-ce întörse trebuie să stee proporţiunea.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments latins, Frankfurt s/M. 1870 pag. 241 derivăză cuvântul „sérbed“ dela „in-sipidus“ şi „insipidus“ lat., care înseamnă: insipide fr.; abgeschmact germ. Etimologia această a cuvântului din „insipidus“ lat., nu pöte fi însă corectă, de öre-ce presupune afacerea lui „in“, epentesa lui „r“ şi trecerea lui „p“ în „b“, care proces limbistic într'unul şi acelaşi cuvânt, este greu de presupus şi de cređut.

Dl Hăşdeu: Cuvinte din bătrâni, Bucureşti 1878 t. I pag. 301 deduce cuvântul „sérbed“ dela „selbediesc“: je palis fr.; erblasse germ., pe care-l derivăză dlui din „subalbidus“ lăţinesc, spunënd apriat, cumcă semnificaţiunea de „acerbus“ şi „acidus“ lat., ar fi secundarie, adecă figurată, şi cumcă s'ar fi desoltat mai târđiu din „pallidus“. Dl Hăşdeu cu ocasiunea această respinge etimologia dlui Cihac din „in-sapidus“ dicënd că nu este de cređut, cumcă afacerea lui „in“, epentesa lui „r“ şi trecerea lui „p“ în „b“ să se fie realizat în acest cuvânt. Dl Hăşdeu spune mai de parte, cumcă dl Cihac pentru aceea nu a putut descoperi etimologia cuvântului, pentru că nu a cunoscut cuvântul „selbed“ cu înţelesul de „pallid“, urđit din „sub-albidus“ lat. Dar şi această etimologie a dlui Hăşdeu încă nu este justificaveră, pentru că cuvântul „selbediesc“ nu pöte să provină din „subalbidus“ seu din verbul „subalbidesc“ lat., de öre-ce în conceptul de acru nu pöte zace şi ideea de „alb“.

Dicţionarul Academiei române de Laurian şi Massim, Bucureşti 1871 derivăză cuvântul „sérbed“ dela „zer“: serum lat.; petit lait fr.; molken germ., dar această etimologie încă este cu totul greşită.

O mai de parte controversă despre origina acestui cuvânt, s'a escat între dl M. Gaster şi dl Cihac. Dl M. Gaster în Groeber: Zeitschrift für roman. Philologie curs III fasc. 3 face o critică receusiunii dlui Cihac cu privinţă la: Cuvinte din bătrâni, a dlui Hăşdeu. Dl Cihac apoi răspunde la această critică a dlui Gaster în Boehmer: Romanische Studien, Bonn 1880 pag. 451—476, unde pag. 471 tratăză mai pe larg despre cuvântul „serbezesc“ resp. „sérbed“ şi respingënd etimologia

din „subalbidus“ a dlui Hăşdeu, susţine şi mai departe etimologia sa din „insipidus“ lat.

Noi am aflat, cumcă etimologia cuvântului „sérbed“ (sarbed) este romană, şi ne zace förte de apröpe, decă o căutăm în limbele romane şi în dialectele lor. Studiul dialectelor italieneşti conduce de astă dată de minune pe urmă. Cuvântul este urđit din „acerbus“ prin forma „acerbidus“ lat. Astfel în Azzi: Vocabolario ferrarese-ital. Ferrara 1857 pag. 269 aflăm: „serb“ a) pentru „acerbo“ italianesc, şi b) cu privinţă la colöre pentru „smunto“ şi „pallido“ ital. În Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 366 aflăm „zerb“ pentru „acerbo“ şi „immaturo“ ital. Mai de parte în Monti: Vocabolario della Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 pag. 45 stă „gherb“ şi „gherbezza“ pentru: acerbo, acerbezza ital. În urină în Dizionario pavese-ital., Pavia 1829 vine înainte „aserbo“ pentru „acerbo“ ital. Deci „sérbed“ este urđit din „acerbidus“ lat., prin afacerea lui „a“ dela început şi prin trecerea lui „ce“ în „se“ precum documentăză chiar dialectele italieneşti.

Écă, încă un cuvânt de limba romană rustică, care în töte cele trei criterii ale sale, adecă: în formă şi concept, şi aci precum în înţeles primariu de „acerbus“ aşă şi în înţelesul secundariu, figurat de „pallidus“, mărturisesc de vechia sa origină italică.

64) *Melcu, melciu, cucumelcu, cocomelciu*. În graiul bănăţenesc se rostescce nu numai „melcu“ şi „melciu“ ci pe alocurea şi „mercu“ şi „mirciu“, apoi încă şi „cucumelcu“ şi „cucumelciu“. Când află copiii un „melcu“ atunci îl pun pe palmă şi-i grăiesc estmod:

Cucumelciu, melciu,
Scöte cörne bouresci
Şi te du la Dunăre,
De be apă tulbure
Şi-mi adă mie limpede.

Cuvântul „melcu“ seu „melciu“ înseamnă: limax lat.; escargot, limaçon fr.; schnecke, gehäuseschnecke germ. Trebuie a sei, cumcă există „melci“ goi, fără căsulie, şi „melci“ cu căsulie.

Dl Miklosich: Fremdwörter in den slavischen Sprachen, Wien 1867 pag. 36 confrontăză pe „melciu“ al românesc cu „malz“ polacesc, care înseamnă: conchylifere fr., schalthier germ. Mai de parte tot dl Miklosich: Beiträge zur Lautlehre de rumunischen Dialekte, Wien 1882 consonantismus II pag. 50 vorbind despre origina „melciu“-lui dice: „Das dieses Wort mit bulg. „melciov“ (cet. melciov) zusammenhängt, ist sicher, unsicher jedoch der Zusammenhang mit poln. malz“. — Adecă: „Cumcă cuvântul acesta stă în legătura cu bulg. „melciov“, e sigur, nesigură însă legătura cu pol. malz“. Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 192 urmând lui Miklosich derivăză şi el cuvântul „melciu“ dela bulg. „melciov“, dela polac. „malz“, combinând şi pe boem. „mekejs“: molusque fr., weichthier germ. Dar etimologia această a dlui Miklosich şi Cihac este nejustificaveră de după forma şi conceptul cuvântului.

Dicţionarul Academiei române de Laurian şi Massim Bucureşti 1871 pune cuvântul între cuvintele străine din glosariu, dar dice cumcă etimologia cuvântului ar zace în „limax“ lat., care prin metatesă ar pute trece în „malx“. Această etimologie nu este fărăputinţă, de öre-ce cunöscem în limbistica comparativă şi mai cumplite metatese.

Noi credem a fi aflat origina cuvântului „melcu“ în dialectele Italiei. În Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 19, apoi în Monti: Vocabolario della Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 p. 12, în urmă în Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 pag. 60 aflăm „bercc“ (cetescce: berciu) pentru:

lumacone nudo ital., adecă pentru: melciu gol., fără căsulie. Din „bercc“ (berciu) al dialectelor italienești prin trecerea lui „b“ în „m“ (precum: bițiu și mițiu, prebenda și premendă, mrenă și brână, betula și mătura) și a lui „r“ în „l“ se urdește foarte ușor „melciu“. Trecerea lui „l“ în „r“ se află și în limba română chiar în „melciu“, care precum mai sus vedurăm sună și „merciu“ și „mirciu“.

Dar cumcă cuvântul „melciu“ este foarte vechiu și de origină din limba romană rustică, se adevărește și din „cucu-melciu“ și „coco-melciu“ al graiului bănățenesc, care este compus din „concha-melciu“, adecă: melciu cu căsulie. Cuvântul „concha“ lat., înseamnă: pește cu căsulie, muschelfisch germ., dar înseamnă și: melciu de mare; meerschnecke germ. În Diefenbach: Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti 1857 pag. 139—140 aflăm „concha“ și „conca“ și „concus“ pentru „melciu“, schnecke germ., dar și pentru căsulie de melciu, schneckenhaus germ. Mai de parte aflăm în Diefenbach locul citat și „cochis“ pentru „conchis“, adecă aflăm elisiunea lui „n“ din acest cuvânt. Tot în această formă și cu acest înțeles aflăm „concha“ și în Diefenbach: Novum glossarium latino-germanicum, Francofurti 1867 pag. 106. În Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—1850 tom. II pag. 408 și 509 stă „cocca“, „cocha“ și „coccha“ pentru „concha“, adecă se află elisiunea lui „n“ în „concha“.

Deci este documentat, mai pe sus de totă indoiela, cumcă „cucu-melciu“ sau „coco-melciu“ este format din „concho-melciu“, care înseamnă: melciu cu căsulie, gehäuseschnecke germ., și cumcă precum „melcu“ și „melciu“ așa și „cucu-melciu“ sunt de veche origină din limba romană rustică. Față cu acest rezultat se documentează, cumcă Bulgarii au împrumutat dela Români acest cuvânt.

65) *Goron, goron.* Cuvântul „gorun“ după graiul bănățenesc înseamnă numai: quercus robur lat.; chène fr., eiche germ.; fructele gorunului se numesc: ghinde. Semnificațiunea de „sorbus aucuparia“ la acest cuvânt, nu este cunoscută în graiul bănățenesc, pentru că pe acesta îl numesc Românii din Bănat „sorb“ și fructele lui „sôrbe“. Intocmai asemenea cu graiul bănățenesc cunoște cuvântul „gorun“ și Dicționarul de Buda din 1825. În Polizu: Vocabolar romano-german, Brașov 1857 nu vine cuvântul „gorun“ înainte. În Barcian: Vocabolaro român-nemțesc, Sibiu 1868 stă cuvântul „gorun“ numai cu înțelesul de „sorb“: sperber-sperlingsbaum germ. Dicționarul Academiei române de Laurian și Massim, București 1871 pune cuvântul „gorun“ între cuvintele străine din glosariu și spune, cumcă semnificațiunea cuvântului ar fi și „sorb“. Noi credem cumcă semnificațiunea de „sorb“ la cuvântul „gorun“ zace numai pe nepricepere și confușiune de concepte. Decă poșede odată limba românească cuvântul „sorb“, apoi pentru ce se însemne și „gorunu“-l ăra „sorb“.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 125 derivăză cuvântul „gorun“ dela paleoslov. „grumū“: fruticetum lat.; broussailles fr.; gestrüpp germ., combinând și pe sêrb. „grm“ cu asemenea semnificațiune. Dar această etimologie a dlui Cihac este de lăpădat, pentru că nici forma, nici conceptul cuvântului nu conde o astfel de derivațiune.

În Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—50 aflăm „cor“, „quora“ și „corallus“ pentru „quercus“ lat., chène fr., eiche germ. În Onoforio: Patois lyonnais, forez et beaujolais, Lyon 1864 pag. 168 aflăm „cora“ și „coral“ pentru: quercus lat., și dîce, că în limba cea veche francesă s'ar fi numit „coure“ acest arbore. Onoforio deduce cuvântul din „quercus“ lat. Rădăcina cuvântului se vede a zace în

„cor“ lat., care înseamnă: inimă, pentru că la această etimologie ne îndrumăză după Du Cange: Glossarium, formațiunea lui „corallum“, care înseamnă: interior pars lat., adecă: partea din lăuntru. Du Cange aduce și esemplul de „corallum abietis“, care înseamnă: inima bradului. Va să dîcă „corallum“ înseamnă: inima lemnului; le coeur d'un arbre fr. Drept aceste „corallus“, care înseamnă precum mai sus vedurăm: quercus (gorun) lat. ar avé semnificațiunea de „inimos“ și acesta cu drept cuvânt, pentru că lemnul „gorun“ este mai mare parte inimă, prin ce se destinge de „cer“ și gornîția (goruniția), din care causă se a și numit „quercus robur“ lat., adecă: gorun tare. Drept aceste din „cor“, „cora“ și „coral“ prin strămutarea lui „c“ în „g“ și prin finalul „-un“ s'a format cuvântul „gorun“.

Dar cuvântul „gorun“ s'ar puté derivă și din „balanos“ al latinității evului de mijloc, care încă înseamnă: quercus lat. Din „balanus“ prin trecerea lui „b“ în „g“ (ca în negură, rug), și a lui „l“ în „r“ se formăză „garanus“, apoi „ga“ din rădăcină trecend în „gă“ s'au innălțat în urmă în „go“ (ca în porâmb, boțez) și asimilând pe „a“ din a doua silabă s'a creat „gorun“. În limba grecescă înseamnă βαλανος mai vêtos „ghindă“ de cât „gorun“. Deci se vede cumcă și etimologia cuvântului „gorun“ ne demustră una din cele mai remarcabile origini de limba romană rustică.

66) *Cutrupi, cutropi.* În graiul bănățenesc sună acest cuvânt mai mult „cutrupi“ de cât „cutropi“, și înseamnă: a deveni asuprit, suprastrăruit, ocupat, absorbt de o mulțime mare apăsătoare de ruine, de ômeni, de apă, de plante etc.; supercumulare, obruere, ocupare, supercrescere, absorbere lat.; accabler, combler, couvrir, occuper, surcroître, absorber fr.; überhäufen, überschütten, überschichten, überwachsen, von wellen überschlagen germ., d. e. când a cădūt casa, atunci l'a cutropit pe Ion ruinele; cădend el de pe luntre în Dunăre, de odată l'au cutropit valurile; viniă această este cutropită de buede (buedi); grăul este cutropit de pălămidă; coliba lui în pădure ăra cutropită de mărăcini; atăta om a cădūt unul peste altul, încât au fost cutropit pe Ion de din jos; țera e cutropită de dușmani; fața lui ăra cutropită de bube. În înțeles figurat: domnule acest om e dușmanul meu, el vre să me cutrupescă; străinii au cutropit comerciul, industria și alte fântâne de avuție. Despre acest înțeles al cuvântului în conglăsuire cu graiul bănățenesc, mărturisesc și Polizu: Vocabolar romano-german, Brașov 1857 pag. 190 asemenea și dicționarul Academiei de Laurian și Massim. Dicționarul de Buda nu cunoște acest cuvânt. În Barcian: Vocabolaro român-nemțesc, Sibiu 1868 aflăm cuvântul „cutrupesc“ cu înțelesul de: in den Abgrund stürzen, versenken (a căde în adânc, a se scufundă) germ., care înțeles figurat încă e același cu graiul bănățenesc și a celor alalte dicționare românești.

Numai dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 88 ne spune, cumcă cuvântul „cutropesc“ ar avé semnificațiunea de: arracher, couper, demolir, abattre fr.; ausreissen, schneiden, niederreisen, niederschlagen, abhauen germ., și pentru ilustrare produce dlui următorele frase: a cutropi o cetate, a cutropi o pădure. Dar dl Cihac dă rea explicațiune acestor frase, de ôre-ce „a cutropi o cetate“ nu înseamnă a o șterge de pe fața pământului, ci a o cuceri, năvălind de odată cu puterea peste ea; „a cutropi o pădure“ trebuie să însemne în înțeles figurat: a o stêrpi; extirper fr., ausrotten germ. De aci se vede apriat, cumcă dl Cihac cu tendință în contra dicționarielor limbii românești, căror secundăză și graiul bănățenesc, a intortocat și schimosit înțelesul cuvântului spre a nascoci o etimologia slovenescă. Densul: Dict. etym. daco-

romane, éléments slaves etc. pag. 88 intru adevăr și derivază cuvântul „cutropi“ dela paleoslovenicul „otrap- (n) biti“ : abscondere lat., „otrebiti“ : purgare lat.; dela rus. „otrubati“ și „otrubiti“ : couper, trancher, abattre fr.; schneiden, durchhauen, niederschlagen germ.; dela pol. „otrzebic“ : chatrer fr., castriren germ., „trzebic“ : purger, nettoyer fr., reinigen, saubern germ. Dar este evident, cumcă nlei forma nici conceptul cuvântului nu concede această derivățiune din rădăcini slave.

Etimologia cuvântului zace în „con“ și „trup“ de unde s'a format verbul „cu-trupire“, care va să dică „con-corporare“ lat., überkörpern germ. Cuvântul „trup“ stă în strinsă legătură de origină și cu „troupe“ fr., „tropa“ span., „trop“ prov., „trope“ lange d'oil, cari tôte însemnă : haufe, trupp, manschaft germ. În Burguy : Grammaire de la langue d'oil Berlin 1856 tom. III glossaire pag. 377 vine înainte și verbul „atropeler“ care însemnă : a pune, a uni trupi (corpuri). „Troupeau“ fr. și „troppus“ în latinitatea evului de mijloc însemnă : grex lat., heerde germ. Burguy : Grammaire de la langue d'oil, tom. II pag. 330 derivază origina cuvântului „trope“ și „trouppus“ lat., din „turba“ lat., combinând și pe „torv“ galo-celtic, care are aceeași semnificațiune ca „troupe“ fr.; în capăt spune Burguy, cumcă „trop“ însemnă mulțime. Veđi și etimologia despre „trup“ sub nr. 23 al acestor studii limbistice. — Drept aceste cuvântul „cu-trupi“ ar însemnă formal și real : a deveni cuprins, asuprit, apăsător de o mulțime óre-care de trupuri. Dicționarul Academiei române de Laurian și Massim, București 1871 pune cuvântul „cutropi“ între cuvintele străine din glosariu, dar indegetează cumcă etimologia cuvântului ar zace în „cu-trupi“.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Cântece populare.

— Din Arděl. —

I
Cine a stricat pe doi dragi.
Ducă-i corbii carnea 'n fagi.
Picioarele prin copaci
Aihă casa cucului
Și odihna vântului,
Că nici cucul n'are casă,
Și nici vântul țăr'alésă.

II.
Hai mândruță sus la peri.
Să te 'ntreb ce-ai lucrat eri?
— Am dat pae juncilor.
Buze dulci voinicilor;
Apă rece de spelat.
Buze dulci de sărutat.

III.
Dela Mureș pân' la teu,
Ard doue lumini de seu.
Điua plouă, nóptea ninge
Și tot nu le pôte stinge.
Numai inima-mi, când plânge.

IV.
Pân' eram la maic' acasă.
Eram ruță după mėsă.

Trandafir verde 'n ferestă;
Dar decă m'am măritat,
Fusei ruță, după ușă,
Trandafir verde 'n cenușă.

V.

Cătu-i pe Târnava mică.
Ca mândruța nu-i voinică;
Cătu-i pe Târnava mare.
Mândruțița sémén n'are.
Frunđă verde de cicóre,
Mândra-i mare țesetóre,
Țes' un cot și-l țipă 'n pod,
Țes-o natră, rupe-o spată.
Frunđă verde din cărare,
Mândra-i mare cosetóre,
Că 'ntr'un an și jumătate
Iți pune-o cămeșă 'n spate.

VI.

La fântâna cea de pėtră,
Judec' un fecior pe-o fėtă.
Judecata e făcută,
Stringe-o 'n brațe ș-o sărută.

VII.

Mult me bat gânduri nebune,
Să merg cu mândruța 'n lume;
Dar mândruța mi se 'ntörnă
Și-mi dică: Las' pân' la tómnă,
Dela tómnă d'incoala
Insóră-te și me ia.
Că ț-a sta bini cu nevěstă,
Ca la flóre din ferestă.

Gr. Sima a lui Ion.

Proverbe musulmane.

- Vięta sub aripa unei musce prețuesce mai mult de cât somnul cimitirului.
- Răsipesc-ți mahnirile; astă-seră nu scii ce are sē-ți se întemple mäne.
- Pămēntul e o comóră pentru cine scie să stringă provisiuni.
- Bogățfa vine din munca pămēntului, seu din pantecele vitelor, ori prin moștenire.
- Cine se ingrașă astăđi, va slăbi mäne; cine plutesce în aer, mäne va cădē.
- Decă norocul suride unui om, i dă calități ce n'are. Decă Providența il favorisěză, perde amintirea binefacerilor sale.
- Ingrașă-ți cănele și el te va mănca.
- Decă găsesci pe altul sē-ți frigă friptura, de ce sē-ți arđi degetele?
- În fața ta e o oglindă și pe la spate o pereche de főrfeți.
- Un om fără politețe este ca un pămēnt fără ingrașăminte.
- Cuvintele pronunțiate nóptea sūnt de unt: in-dată ce se lumineză de điuă se todesc.
- Cine sē ia după cucuvae il duce la ruine.
- Din sórice nasce numai un rođător.
- Nu pôte să pice din vas de cât licórea ce e în el.
- Ignoranța este nevoită să facă de doue ori a-celaș drum.

 SALON.

Adunarea Asociațiunii transilvane.

— La Brașov în 29, 30, 31 aug. și 1 sept. st. n. —

Sedința II

se deschise în 18/30 august. Se cetiră diferite depeșe de felicitare, între altele una și dela „Vasilie Cosmuțan — poetul cel Chiorean” în versuri. Se împărțiră între membrii esemplare din istoria Brașovului, scrisă și dăruită de dl dr. Nicolae Pop. Avea să urmeze cetirea disertațiilor, dar se amână până la terminarea afacerilor mai urgente ale adunării generale.

Deci se ceti raportul continuativ al comisiunii pentru înscrierea de membri și primirea de tacse. Din acesta se vede, că s'a mai înscris 60 de membri noi; cu totul s'a încassat în două zile, dela membri viniți la adunare și dela despărțimintele cari au trimis banii la adunare, suma de 1071 fl. 70 cr. O parte din această sumă mare a intrat și dela membri din România.

Dl dr. A. P. Alexi, raportorul comisiunii bugetare, ceti raportul comisiunii. Din acesta se vede, că fondul Asociațiunii în anul trecut a crescut cu 6764 fl. 84 cr. S'a preliminar și s'a votat pe anul viitor, pentru administrațiune 2777 fl.; ca stipendii și ajutóre 2634 fl. 90 cr. La pertractarea bugetului s'a făcut o discuțiune lungă, accentuându-se că Asociațiunea n'a satisfăcut deplin spiritul statutelor și că a îndeplinit numai o parte a misiunii sale, împărțind stipendii; deci s'a făcut mai multe propuneri relative la activitatea în viitor a Asociațiunii, ca anume să nu se mai deie stipendii, ci să se luereze în interesul poporului, alta propunere eră ca numai să se reducă numărul stipendiilor, a treia propunere ca stipendii nouă să nu se mai creeze, ci banii să se întrebuințeze pentru ajutorarea școlilor populare, — în urmă s'a decis, ca propunerile aceste să se trimită la comisiunea bugetară, și cu aceste sedința se încheie.

După închiderea ședinței urmă

banchetul

care începă la 2 ore după mieznoapte, asistând un public numeros, în care cu plăcere vedurăm și câteva dame; dintre neromâni amintim aci pe prefectul comitatului Brașov comitele Andrei Bethlen, vice-comitele comitatului Brașov și căpeteniile autorităților civile și bisericești locale.

Banchetul (cel mai scump dintre banchetele de până acum ale Asociațiunii) a reeșit bine. „Hora Sinaia”, cântată de capela musicală, a fost întâmpinată cu aplauze.

Dintre toastele multe, câte s'au pronunțat, voi aminti următoarele: președintele Bologa pentru casa domnitóre, avocatul Nic. Strevoi pentru comitele Andrei Bethlen, comitele Andrei Bethlen (în limba ungerescă) pentru dame încheiându-și toastul românesc. Bariții pentru primarul orașului și pentru vice-comitele comitatului, vice-comitele (în limba germană) pentru Asociațiune, avocatul Lengeru pentru oșpeți, Visarion Roman pentru brașoveni, dr. Neagoie pentru reprezentanții presei, George Pop pentru comitetul arangiator, Ioan Popa (redactorul „Calicului”) printr'un toast umoristic cu multă sare făcă comparațiune între progresul dela adunarea generală din 1862 ținută la Brașov și până acum; mai vorbiră alții mulți, și banchetul se încheie la 5 ore.

Reprezentățiunea teatrală,

sera la 8 ore, fu continuarea festivităților sociale. Reuniunea română de musică și cântări a reprezentat în sala teatrului piesa: „Craiu nou”, operetă în două acte de Porumbescu, pe care mórtea ni l'a răpit atât de curând.

Este de prisos să permit, că sala fu îndesită de lume, căci decă eră de două ori atât de mare, totuș se umplea. Reprezentățiunea însași fu o adevărată sărbătoare a muselor naționale. Efectul produs a fost plin de farmec. Diletanții zeloși se pot felicita, căci au imprimat publicului o suvenire gingașe și neștersă. Toți s'au interpretat cu mult talent rolurile, încât nu scim pe cine să punem în locul prim.

Dna Carolina Lengeru ne-a încântat cu vocea sa dulce și mlădișoasă, dar totodată ne-a frapat și prin jocul seu natural: în deosebi a escelat prin trillele sale demne de o artistă de profesiune și prin admirabila doină din începutul actului al doile.

Dșo'a Nelli Roman, o gingașe infătoșare, a dat probă de frumos talent și studiu musical, care prin jocul seu isteț se presintă într'un chip pre drăgălaș; mai mare efect a produs prin hora încântătoare și pînă de frumuseți cu farmec, terminată în allegro, din actul al doile.

Dintre bărbați a escelat dl A. Barsean în rolul ispravnicului, pe care ni l'a presintat cu mult umor și a produs continuă hilaritate generală; asemenea a fost mult aplaudat și dl Butnar în rolul moșului; au jucat bine și dnii Iacobescu și Tuculia.

Chorul compus din dame și domni a fost esceleat, încât cutezăm a dice, că puține teatre au asemenea chor, compus din voci curate și frumoșe. Cântările, toate esecutate cu precisiune, fură acoperite de aplauze frenetice.

Mare efect a produs costumul național atât de pitoresc, purtat de dame nu mai puțin frumoșe. Hora jucată de chorul damelor a fost una din cele mai frumoșe vederi din câte s'au presintat cândva pe scenă. Evoluțiunile urmate după hora au infătoșat niște figuri pline de farmec.

Asemene s'a întâmpinat cu un torent de aplauze curcanii iviți pe scenă.

Publicul s'a despărțit nu numai deplin mulțămit, dar chiar încântat și entusiasmat.

Sedința III,

la 19/31 august, s'a deschis la 10 ore. Mai înainte raportorul comisiunii pentru înscriere de membri raporta despre membri înscriși de eri incoa; din acesta se vedă, că în trei zile a intrat cu totul 1424 fl. și 60 franci.

Apoi se continuă raportul comisiunii bugetare și după multe vorbe se votară toate punctele, afară de unul de 300 fl. propuși pentru un student dela universitate, decidându-se a se da pentru un elev dela silvicultură.

Urmă raportul comisiunii de propuneri. Raportorul dl dr. Bozocan. Discuțiune mai lungă deșteptă numai cestiunea înființării unei școle superioare de fete cu internat în Sibiu, convertindu-se spre acest scop fondul Academiei române de drepturi. În comitetul Asociațiunii, dl avocat Basiliu Pop d'Harșan a dat vot separat, care s'a cetit și în adunarea generală. După o discuțiune lungă, în ședința de după prând s'a primit propunerea, ca să se voteze 30,000 fl. din cari comitetul să clădescă o casă pentru școlă superioară de fete. Tot odată s'a decis ca administrațiunea separată a fondului Academiei române de drepturi să înceteze și fondul să se verse în al Asociațiunii transilvane.

S'a mai decis ca viitorea adunare generală să se țină la Orăștie în prima jumătate a lunei lui august, ca

astfel și profesorii și tinerimea școlară încă se p^otă lua parte.

La propunerea dlui dr. A. P. Alexi, fu ales membru onorar, dl dr. August Kanitz, profesor la universitatea din Cluș.

În fine s'a ales președinții și comitetul Societății pe viitorii trei ani, în persoanele celor de pân'acuma, exceptând pe dl cassar Constantin Stezar, carele a rugat să fie trecut cu vederea la alegerea nouă, căci după serviciu de 20 de ani doarece a se retrage la linisce. În locul dsale s'a ales cassar dl Eugen Brote, controlor dl Constantin Stejar, carele fu ales și membru în comitet.

Sedința se încheieă s^era la 8 ore și cetirea disertațiunilor se amână pe ziua următoare.

S^era se dete un

b a l

splendid, despre care raportăm mai la vale, după notițele unui condeiu de specialitate.

Sedința IV

la 20 august v. (1 septembrie n.) s'a deschis la 11 ore din și în presința unui numer f^orte redus de membrii.

Se cetiră doue disertațiuni; una de dl dr. A. P. Alexi „Despre importanța studiului botanic” care se va publica în l^oia noastră, și alta de dl Bartolomeiu Baiulescu „Despre meserii”. Ambele fure primite cu aplause.

Din cea din urmă se va face estras și pentru popor în broșure separate.

Și după aceste președintele încheieă adunarea generală, mulțămindu-i dl V. Babeș pentru conducerea cu tact a adunării, er dl Nic. Strevoiu mulțami ospetilor în numele Brașovenilor.

Unii ar mai fi așteptat ca Asociațiunea s^eu ospetii întruniți să m^ergă în corpore la morm^entul lui Andrei Mureșan, unde brașovenii tocmai pentru asta ocaziune redicară înainte cu câteva zile un monument, însă ac^esta așteptare nu s'a realizat.

Balul Asociațiunii transilvane.

— *La Brașov în 31 august st. n.* —

Nu l'a dat Asociațiunea, deci titlul nu se potrivește; dar s'a dat în on^orea și în folosul ei: va să dică totuș a fost balul Asociațiunii. Și Asociațiunea n'are s^e-i pară r^eu de ac^esta numire, căci balul a fost vrednic de ea. Mai mult: a fost la înălțimea unui succes complet.

Nu este mirare, căci aici ș-a ficsat locul de întâlnire elitea junimei române din Transilvania; ba și de dincolo de Carpați veniră mai multe frumuseți să mărească lustrul acestui bal.

Lucsul n'a fost mare, căci cea mai mare parte a damelor s'a înfășoșat în costum național. Și totuș a fost strălucit, căci nu-mi pot intipui un ce mai splendid decât acel farmec de nuanțe de diverse colori, de fire de argint și aur, ce ne înfășoșă la lumina electrică a salei, complexul pitorescelor costume naționale. Aceste nu aveau alte rivale în frumusețe, decât pe purtătoarele lor. Părea, că vedem un chor de ține, care s'a coborît pe pământ să aprindă mii de schinte în inim^e, să st^ernescă niște iluziuni dulci, s'aducă raiul pe pământ.

Tot ce regretam, eră, că nu puteam să arăt acest tablou plin de farmec unu sitrăin, care ne critică, fără să ne cunoscă, să vedă și acela, că de ce este capabil poporul nostru!

Costumele erau mare parte din România, unele din Transilvania; trei dame avură fericita inspirațiune d'a represintă și porturile din Bănat. Astfel vedurăm

într'o cunună cele mai frumoșe costume, de cari p^ortă ț^erancele române.

Etă aici numele damelor cari ne făcură ac^esta plăcere. Observ însă, că lista nu e completă. Amicii cari imi deteră mână de ajutor la compunerea ei, nici ei nu cunoseau t^ote damele. E bine, necompletă, totuș vi o presintez:

D^omnele: Carolina Lengeru din Brașov, care după briliantul succes ce a avut în concert și în reprezentațiunea teatrală, mai cuceri și a treia s^eră admiratiunea generală; Elena Groza din Galaț represintănd cu mult farmec portul din giurul Caransebeșului; Catinca Puscariu din Brașov, Ana Filip din Abrud, Eufimia Caian din Roșia-Abrudului, Veturia Neagoe din Brașov în costum de pe la Mehadia, Zinea Roman din Făgăraș, Mariți Popea din Brașov, Livia Șandor din Mureș-Cuieșd în costum de pe Mureș, Victoria Juga din Brașov, Victoria Radulescu din Brăila, Maria Navrea, Ecaterina Preda, Maria Dușoi, Paulina Pop, Elisa Mureșan, Elena Dima, Maria Muntean t^ote din Brașov.

D^omnișorele: Sevastia Mureșan din Brașov, esceland, ca totăeuna, alaltă eri în concert, er acuma în bal, cu frumuseța, spiritul și costumul ce represintă portul din giurul Timișorii; surorile Cornelia și Maria Roman, doue rose brașovene ale aceluiaș ram, intimpinate cu aplause în concert și în reprezentațiunea teatrală, acum încântătoare și prin dansul sillidic; Elisa Hernea o frumusețe a Ploescilor, Elena și Eugenia Dimitriu din Brașov, Octavia Russu din Sibiu, Lucia Puscariu din Brașov, Aneta Dimitriu din Brăila, Iulia Filip din Abrud, Elena Perșoi, Virginia Juga, Victoria Urdea, surorile Mariți și Hareți Senița din Brașov, Iustina Roman din Sibiu, Maria Grădinariu, surorile Eugenia și Elena Perșanariu, Elena Dimitriu, surorile Mariți și Elena Popovici, Elena Dosiis, Mariți Nicolau, Octavia Băboian, Hareți Sotir, Elena Popas, Aurora Eremia, Octavia Demian în costum de zlatnencă din giurul Abrudului, t^ote din Brașov, Rafaila Șandor din Mureș-Cuieșd în costum de pe Mureș, Olimpia și Augusta Orghidan din Galaț, Elena Sfetea din Ploesci, Amalia Popescu din Vad, Maria Pop din Negru.

Nu mai puțin înălțară splend^orea serii următoarele dame, cari se presintară în toalete de bal:

D^omnele: Maria Cosma din Sibiu în m^etasă albastră cu gust fin ca totăeuna; Hareți Nemeș din Brașov una din frumusețile marcante ale balului, în rosa de m^etasă cu catifea bordeaux; Leontina Roman din Budapesta în m^etasă negră, Agnes Brote din Sibiu în rochie galbenă de m^etasă cu catifea cafenie, Sabina Todea din Cămpeni în m^etasă albă, Ana Stețiu din Gherla în m^etasă cr^eme, Cornelia Marginean din Brașov în rosa de m^etasă, Fanny Ban de Lemeni din Cluș în atlas cafeniu, Rosa Hațeg din Lugoș în m^etasă albastră, Judita Macelariu din Sibiu în m^etasă cu dantele, Maria Ghidiu din Oravița în rochie de m^etasă negră, Zinea Ienciovicei din Brașov în rochie galbenă cu m^etasă, Maria Plăcico în bordeaux, Elena Radovici din Brașov în rosa de m^etasă, Eugenia Gioran în m^etasă albă, Maria Grama din Brașov în deschisă de m^etasă, Mariu Sorescu din Brașov în negră de m^etasă, Maria Pruncu în bordeaux de catifea, Agnes Dușoi în albă de m^etasă, Emma Colbași din Cut.

D^omnișorele: Alesandrina Șuluț din Sibiu în rosa atlas. Valeria Papiu din Deva în atlas alb, Ana Stoian în m^etasă cr^eme, surorile Ghianțu din Reșnov în rochi albe de atlas, Maria Pop din Gherla în albă de m^etasă, surorile Constantinides în cr^eme de m^etasă cu bordeaux, Elena Pruncu în atlas alb, Maria Popovici, Eufrosina Popescu, Eleonora Ardelean, Zoe Muntean.

Pe galerie încă se nșiră o cunună frumoșă de dame. Dintre aceste însemnăm pe d^omnele: Elena Pop

n. Bârsean din Ilba, Luisa Cocian din Cehul-Selagiului, Amalia Popovici, Maria Popescu, Laura Valean.

Se înțelege, că în astfel de societate, petrecerea fu veselă. Balul se deschise cu „Hora“, se mai jucă „Romana“ de două ori. Primul „Quadrille“, dansat în patru colone, a intrunit cam o sută de părechi. Balul finu cu mult animo până demineta.

Concert și bal la Hăteș.

— În 30 august st. n. —

Micul chor vocal constător din persoanele: Dșora Elena Cuiciu, Emilia și Elena Roman, Emilia Vilt și din domni Ales. Serafin, Corneliu Popoviciu, Ales. Diaconoviciu, George Leca, Marcu Vilt și Eduard Popescu, sub conducerea dlui Iuliu Petrișor au arangiat în ziua de 30 aug. st. n. a. c. în otelul „Melul de aur“ un concert însoțit de danț.

Programa: 1) „Inima de Român“, chor micșt, de C. G. Porumbescu. 2) „Adela“, romanță de Mezetti, cântată de dl I. Petrișor, acompaniat pe piano de dșora Emilia Roman. 3) „Betrânul lăutar“, poesie de A. B., declamată de dșora Elena Cuiciu. 4) „Carneval de Bucarest“ par Fr. Lorenzo, executat pe piano solo de dșora Emilia Roman. 5) „Cântecul ginteii latine“ de V. Alecsandri, musica de C. G. Porumbescu, executat de chorul vocal. 6) „Romanță“ de Mezetti, cântată de dl Corn. Popoviciu, acompaniat pe piano de dșora Emilia Roman. 7) „Elturia vals espagnol de Granada“, executat pe violina de dl Corneliu Popoviciu, acompaniat prin piano de dșora Emilia Roman. 8) „Resunet“ de A. Muresan, chor bărbătesc.

Chorul vocal a cântat cu precisiune piesele sale, în deosebi mare efect a făcut primele două strofe din „Resunet“, care a făcut să resune sala de aplause din toate părțile însoțite cu strigate de „să trăiescă“, încât chorul a trebuit să cânte și strofa următoare.

După aceste, dșora Elena Cuiciu ne-a mișcat inimile și simțirea prin declamațiunea ei dragălașe.

Dșora Emilia Roman prin acompaniarea pieselor statorite în programa și în deosebi prin executarea piesei „Carneval de Bucarest“ a fost acoperită de aplause frenetice.

Ambelor dșore li s'au aruncat buchete de flori.

În fine tin-turul Corneliu Popoviciu, prin vocea sa mlădișă a farmecat auzul tuturor, er ca violinist ne-a surprins prin jocul seu dibaciu, și a fost distins cu un buchet de flori frumoșe.

Concertul a durat până cătră orele 10, terminându-se într'un entusiasm general; apoi publicul s'a intrunit la danț carele dură până târziu noștea.

Danțul s'a început cu „Hașegana“, urmasse apoi încă alte jocuri, între cari și „Romana“.

Din damele presinte am compus următorii buchete:

Dómnele: Susana Popovici, Elena Cuiciu n. Maximilian, Susana Roman, Maria Bârsean, Septimia Danilescu născ. Popovici, Maria Șelariu, Sofia Peovici, Fira Serafin, Amalia Oltean, Amalia Florean, Maria Beușu, Fira Făgăraș, Vilhelmina Gross etc.

Șele: Elena Cuiciu, Emilia și Elena Roman, Măciu, Susana Novac, Iulia Dărie, Cornelia Denariotta Theodosie, Vilma Schnegon, Eugenia Elena și Hirsilia Popoviciu (aceste 3 din urtum național).

Și s'a petrecut acest concert spre mulțămirea tuturor.

Onóre chorului vocal!

Don Padil.

R i n o c e r u l.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 421. —

Rinocerul aparține animalelor cu pele grășă și dimpreună cu aceia ocupă locul prim, în privința mărimii.

Rinocerul nu este atât de mare ca elefantul, dar e mai gros și mai lung. Cornul din vârful nasului seu e arma-i cea mai periculășă, de care se servesse și cu prilegiul când merge a jefui. Pelea lui e atât de grășă, încât nici glonțul de pușcă nu-l pătrunde.

Trăiesce mai ales în Africa, în giurul Nilului; dar se află și în India resăritenă și apusenă. Nutrimențul seu și-l procură mai ales din regnul animal.

Până când nu este iritat, remăne un animal blând și se tăvălesce ăile întregi prin mocirle. Răbdarea lui e atât de mare, încât feliuritele animale de ape, pot să ședă pe el, fără ca să le scuture de pe sine. Dar însușirea acășta nu e cu totul meritul lui, căci — precum ăiserăm — pelea lui e atât de grășă, încât nici nu simte.

Cu elefantul se află în continuu pe picior de resbel. Simpla vedere a lui îl irită și atunci lupta începe turbat și de multe ori elefantul remăne invins, căci rinocerul pôte să-i străpungă pântecetele.

I. H.

C e e n o u ?

Avis cetitorilor! Redactorul foii năștre, rentorcându-se din excursiunea sa dela Brașov-Sinaia-București, anunțăm cu plăcere, că a dobândit erăș pueri noue pentru „Familia“ și a adus opere prețioșe dela mai mulți colaboratori de pân'acuma, cari se vor publica tôte în semestrul curent. Totodată adăugem, că foiletonistul nostru din București, dl A. C. Șor, rentors dela țeră, în nrul viitor va renepe interesantele sale cronice.

Principesa de corônă Stefania, soția moștenitorului de tron Rudolf, a născut la Laxemburg duminică în 2 septembrie demineța la 7 ore o archiducesă. Botezul s'a făcut în 5 l. c. și nou-născuta a primit numele: Elisabeta, Maria, Henrietta, Ștefania și Gizella. La actul botezului a pontificat primatele Vienei Ganglbauer.

Sciri personale. Dl Constantin Gurban, protopop gr. or. în Buteni, fu numit director al institutului pedagogic-teologic din Arad. — Dl dr. Iosif Gall, deputat la cameră, a dăruit 20 fl. reuniunii invetătorilor din diecesa Caransebeș. — Dl Nicolae Proștean, pân'acum judecător în Zala-Egerszeg, pensionat la cererea sa, a deschis cancelărie advocațională în Lugos.

Hymen. Dl Teodor Oncea, notar în B. Lazuri, comitatul Biharia, la 15/27 august ș-a serbat cununia cu domnișora Ecatarina Vaida, fiica preotului Ioan Vaida din Husaseu, participând un numer mare de oșpeți. — Dl Fr. Peter, teolog absolut al dieceșii oradane, la 5/17 septembrie se va cunună cu dșora Veturia Ternovean, fiica parocului I. Ternovean în St. Lazar, Biharia. — Dl Iosif Maximilian, teolog de Sibiu, la 9 sept. st. n. va duce la altar pe dșora Maria Z. Pop în Christian lângă Sibiu. — Dl Ioan Popa, teolog absolut de Blas. ș-a logodit de soție pe dșora Eugenia Gerasim, fiica vice-protopopului I. Gerasim din Petrilaca română; cununia se va celebră la 9 sept. st. n.

Alumneul român din Timișora ș-a ținut adunarea sa generală în 14/26 august, în presința unui numer forte mic de membrii, căci inteligența română s'a recit cu totul față de acest institut. Președinte ad hoc fu ales Rds. D. A. Hamsea, notar dl invetător I

Boncea. S'a cetit raportul comitetului, din care s'a vădit, că Alumneul are 30 membrii fondatori și 35 membrii ordinari. Fondul institutului în bani gata și în resanțe e 10.369 fl. 28 cr., în anul trecut s'a sporit cu 416 fl. În anul trecut doi studenți au primit stipendii, anul viitor erăș vor primi doi.

Despre balul din Năseud, dat la 18 august de către studenții academici de acolo, mai primirăm o corespondință, din care aflăm că la acel bal mai luară parte și următoarele dame, afară de cele înșirate în raportul nostru din nr. trecut: doșorele Aurelia Pop din Alba-Iulia, Silvia Crăciun din Bistrița, și Amalia Popovici din Văleni. Er numele uneia dintre domnișorele cari au purtat costum național, s'a greșit, deci este a se ceti: Ana Cimbulea. Danțurile au fost arangiate de dñi dr. A. P. Alexi profesor la gimnasiu și Iuliu Moisil student la universitate.

Festivitate românească în Selagiu. Românii din Selagiu de pe valea Crasnei avură în ziua de 27 aug. erăș o frumoasă sərbătoare. În ziua aceea se sfinți biserica din Recea, unde se adună multă lume. Actul sfințirii fu sėvėrsit de Rds. D. vicariu Alimpu Barboloviciu, cu numerosă asistință preotească. După serviciul divin, oșpeții adunați se intruniră la mēsa ospitală a parocului local d. Petru Ostatea. Firesce că s'a dis și toaste, între cari s'a accentuat și necesitatea unui diuar românesc care sė apară în tōte ȃilele. Apoi urmă petrecerea de joc, la care luară parte dōmnele: Maria Barboloviciu, Virginia Serb, N. Vaida din Bobota, Emilia Pop din Zelau, Ludovica Oros din Șimleu, N. Cosma din Periceiu, Ana Pocola, Ana Filip din Badog, Maria Simon, Ana Badescu, Nina Ghețe din Șeredei, Ana Filip din Coșelul unguresc și domnișorele: Cornelia Vaida, Stefania Pop, Catarina Aciu, Regina Cosma, Lucreția Delei, Maria Pocola.

Petrecere de vėră în Reghinul-săsesc Tinerimea română din Reghin și din giur a arangiat la Reghinul săsesc în 19 august o petrecere de vėră în pavilionul din promenadă. Petrecerea a avut un succes complet și a fost cāt se pōte de românească. În paușă 8 tineri au jucat în costum național „Călușerul”. O parte dintre dame s'a pesintat în costum naționale și anume dōmnele Maria Șagău, Sabina Todea, Livia Șandru, Sofia Butnariu și doșorele Elena Fulea, Paraschiva Tanco și Aurelia Popescu. În toalete de bal au fost domnișorele: surorile Colceriu din Dėmb, Victoria László din St. George, Angur din Oenița, Ilma baronessă de Konradshaim, Emma Göllner, Emma Helvig și Albertina Wagner. Comitetul arangiator, în frunte cu președintele seu dl dr. A. Ceușan, merită recunoștință.

Reuniunea invėtătorilor români gr. or. din districtul Făgărașului arangia în 25 august (6 septembrie) a. c. în otelul „zur Tanne” o producțiune literară împreunată cu danț, în favorul fondului reuniunii, după următoarea programă: 1) Cuvėnt de deschidere, rostit de președintele. 2) „Audiți acolo”, resunet; esecutat de corul invėtătorilor. 3) „Apoi nu-s civilizat”, poesie de G. Teut; declamată de inv. N. Aron. 4) „Adio București”, romanță de T. Georgescu; duet esecutat de inv. N. Aron și G. Taflan acomp. de violină. 5) „Reflesii fugitive referitoare la promovarea stării materiale a țeranului român”, disertatiune de inv. D. Gabor. 6) După tine rătăcind”, romanță de Gr. Tănăsescu, cāntată solo de inv. N. Aron acomp. de violină. 7) „Moda de acum”, poesie de Ios. Vulcan, declamată

de G. Bărsan. 8) „Fii ai României”, poesie de V. Alecsandri, esecutată de corul invėtătorilor. 9) Cuvėnt de închidere”, rostit de v.-președintele.

Convocare. Adunarea generală ordinarie a Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrudsat și gur, pe anul eurent conform §-lui 19 din statute, se va ține în 8/20 septembrie după amiēdi la 3 ore în locuința subserisei, la care sūnt poftiți cu tōtă onōrea a participă onorabilele membre și membrii ai Reuniunii; precum și tōți binevoitorii, cari se interesează de mairintarea culturii poporului român. Abrud în 3 sept. st. n. 1883. *Anna Gall* președintă.

Sėrmanul Eminescu! Am anunciat înainte cu câteva sėptēmăni, că distinsul poet și colaborator al nostru, dl M. Eminescu este greu bolnav și ne-am esprimat dorința d'a-l vedē cāt mai eurėnd vindecat. — Durere, dorința nōstră nu s'a realizat; amicul nostru fu lovit de bōla cea mai infricoșată, de alienațiunea mentală. El nu mai cāntă, căci lira i-a cădūt din mână. Deci astădi ori ce remașită literarie a nefericitului poet are o valōre și mai mare. Noi poședem āncă trei poesii inedite ale lui, pe cari dimpreună cu altele deja publicate de noi ni le-a dat pentru „Familia”. Una din aceste este și ceea din numărul presinte.

Pentru seminariul din Arad, care se va inițintă acolo, la inițiativa Pr. S. Sale părintelui episcop diecesan Ioan Mețian, contribuiri se inmulțesc frumos. Comunele bogate din giurul Aradului emulēză intru a oferi cāt mai mult. Până în duminica trecută suma totală s'a urcat la 6517 fl. 41 cr.

Mulțamită publică. (Urmare.) 56) Sibiu: Dl Liviu Albini, jurist 10 abon., dl dr. D. Popovici Barcean 8 abon., dl Romul Mireea, teolog 15 abon., dl dr. I. Moga 9 abon. 57) Siret: Dl S. Fl. Mărian 8 abon. 58) Șiria: Dra Dragina Mera 31 abon. 59) Slatina: Dl George Barozzi advocat 20 abon. 60) Slobozia-Comaresci (Bucovina): Dna Aglăe Kraigher n. baronessa Petrino 11 abon. 61) Stănesci pe Siret: Dl Eugeniu Gribovici 3 abon. (Va urmă.)

Necrolōge. *Aron Georgescu*, invėtător în comuna Husaseu în Biharia, a incetat din vieță la 31 august st. n. în etate de 60 ani. În anii 1855—57, repausatul a fost revisor școlar în România, districtul Brăila. — *Dr. I. Arsenie*, medic în Brăila, de origine din Transilvania, a incetat din vieță acolo în 17/29 august. — *Albert Circa* c. r. major în corpul de geniu, a murit în Karlstadt la 19/31 august, în etate de 67 ani, lăsând în doliu numeroși consăngeni, între acestia și pe dna Constanța Pușcariu consōrta dlui Ioan cav. de Pușcariu judecător la tribunalul suprem din Budapesta, dl Ieremia Circa profesor în Bucuresci, Nicolae Circa primariu în Dobrogea, ca soră și frați.

Călindarul sėptēmănei.

ȃia sept.	st. n.		Numele sântilor și sėrbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
	st.	si.			
Duminecă	28	9	Păr. Moise Arap.	5 32	6 24
Luni	29	10	(†) Sf. Ioan Botez.	5 33	6 22
Marti	30	11	Sf. Alesandru.	5 34	6 20
Mercuri	31	12	Sf. Brău al Maicii Dlui	5 35	6 19
Joi	1	13	† Sf. Simeon St.	5 38	6 14
Vineri	2	14	Sf. Mamant.	5 39	6 11
Sămbetă	3	15	Sf. Antim.	5 40	6 8